Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: o dată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea **Unirii**« în Blaș.

Anul X. Blaș 18 August 1900. Numĕrul 33.

La începutul anului școlastic.

(mb) Se apropie tómna și cu ea începutul unuĭ noŭ an școlastic. Dulce înfiorare cuprinde inimile tinerilor școlarĭ, eĭ de pe acum îșĭ numĕră zilele câte le maĭ aŭ de stat acasă. Se cugetă la óra despărțiriĭ, la lungimea anuluĭ școlar, la studiile grele și ceĭ maĭ mulțĭ se cugetă la multe lipse, ce vor îndura în străinĭ, din causa săracieĭ părinților.

Vedem de altă parte pe părințĭ tot atât, ba chiar cu mult maĭ serioșĭ și îngrijițĭ. căcĭ dór părințiĭ pórtă jugul cel maĭ greŭ. Vremurile sînt grele, baniĭ se fac anevoie, trebuințele sînt legion și viitoriul, pe cât de de parte, pe atât și de nesigur.

Și ce maĭ viitor póte spera Românul în acéstă a luĭ scumpă patrie?

Cu tóte acestea Românul, din mintea căruia nu póte eși nobila ambițiune de așĭ vedé și el pe fiul sĕŭ înaintat, se luptă cu sute de nevoĭ și nu se lasă. Mulțĭ părințĭ zic: „cum se rĕmân acum de rușine, cum se las pe fiul meŭ după doĭ-treĭ anĭ de carte să rĕmână de batjocură, când vĕd prinderea luĭ la carte și frumósa luĭ purtare?“

Și aŭ drept părințiĭ românĭ când așa judecă.

De cât că stadiul acesta este în care părințiĭ și tineriĭ școlarĭ aŭ lipsă de binevoitóre povețe.

Se nu ne fie greŭ, se nu ne temem de critică și supărare ulterióră din partea părinților orĭ a fiilor, ci dând mână de ajutor ca să triumfeze idea cea bună, cu toțiĭ, carĭ sîntem a fară de vîrtejul amoruluĭ părintesc, se stăruim a îndrepta tinerimea nóstră pe calea cea bună.

E constatat că societatea română, în actualul stadiŭ de progres, nu întrunesce condițiunile uneĭ sănătóse desvoltărĭ.

Până ce Românul nu va fi în posițiunea de *a trăi în lume fără de ajutoriul străinilor,* adevărată stare sănătósă în desvoltarea nóstră nu este. Lipsa e, ca noĭ toțĭ, uniĭ pe alțiĭ să ne răzimăm, un corp bine închiegat să formăm. Cum? Așa că din sinul nostru să avem plugarĭ — de ceea ce slavă Dluĭ nu ne putem plânge — măestriĭ, comercianțĭ și clasă inteligentă bine închegată, conscie de datorința sa.

De present corpul națiuneĭ române e triunchiat. Meseriașĭ comercianțĭ n'avem apróपe de loc, saŭ dacă avem ceva e numĕr disparent față de marea mulțime română. În lipsa acestuĭ element, Românul în vecĭ va fi subjugat economicesce. Baniĭ câștigațĭ fie pe bucate, fie pe lucru, fie pe vite — acestea sînt apróape singurele resurse — nu staŭ la noĭ. ci trec la chimirul meseriașilor și târgoveților străinĭ, carĭ chiar și când ne sînt binevoitorĭ, — ca corbiĭ ceĭ albĭ, — pe noĭ nu ne ajutoră cu nimic, instituțiunile nóstre nu le sprijinesc, binele neamuluĭ nostru nicĭ într'un fel nu-l promovéză.

Cum se dăm piept cu nevoile viitoriuluĭ din ce în ce maĭ marĭ și maĭ multe? Cum ne vom emancipa de tutoratul străinilor?

Singura cale de mântuire este, ca noĭ fie chiar din pămînt și cu orĭ ce jertfe, să creăm ce s'a întrelăsat până acum: *clasa de mijloc.*

Avem elemente *din ce,* avem teren *unde,* singur numaĭ voința, să nu ne lipsécă. Clasa acésta nu pretinde de la noĭ a fară de sprijin material și moral nimic, dar ea însașĭ pentru neamul român e chestie de existență. De aceea nu putem fi mulțămițĭ cu încercările sporadice ce se fac icĭ colo în acest sens. Spre a ne vedea pușĭ pe calea cea bună lipsa cere, ca întrégă societatea română și maĭ ales inteligența nóstră, nimic să nu cruțe îndemnând, sfătuind ajutorând moral și materialminte, tinerimea nóstră și pe părințĭ și *premergând însașĭ cu exemple,* ca în masse să fie îmbrățișate meseriile și comerciul.

Responsabilĭ sînt apoĭ înaintea luĭ Dumnezeŭ și a națiuneĭ române toțĭ aceia, carĭ până acum și de acĭ înainte vor fi pușĭ să se îngrijéscă a da acesteĭ tinere clase o bună direcție — preoțĭ, catechețĭ, privațĭ — nu cum va în valurile perdăreĭ să se precipiteze, după cum cu durere vedem că până acum în multe locurĭ s'a întîmplat — înstrăinându-se meseriașiĭ și comercianțiĭ nostri de biserica, limba și legea nóstră.

Feuilleton.

Suflete negre.

A sunat deja de multișor, să ne suim în tren. Bucuria mea, că rĕmân singur singurel în un despărțĕmînt. M'am întins comod pe divan cu gândul, că acum o să suplinesc în tihnă somnul nesomn de astă nópte. Mĭ-am închis și ochiĭ, când de o dată un foșnet de fuste mĕ face atent, că numĕrul ilusiilor perdute mĭ-a crescut cu unul. Adecă o venerabilă matrónă cu dóuĕ gingașe domnișóre grăbesc în despărțĕmîntul, în care mĕ aflam eŭ. După dînsele un hamal cu vre o zece pachete, unele maĭ marĭ, altele maĭ micĭ.

Le-am luat în revisie pe furiș, căcĭ nu eram hotărît, ce să fac. Să mĕ scol, atuncĭ am gătat'o cu durmitul, ér eŭ nu aveam voe, să mĕ arĕt rupt de obosală în familia, la care am plecat. Cel ce dórme, nu-ĭ obligat la atâta etichetă; eŭ dorm, cel puțin așa cred dînsele, am rĕmas decĭ în posiția de la început.

Cele treĭ dame merg la fereastă și o lasă în jos.

— Pa scumpelor! La revedere. — zice mama. — Sper, că la vară ne reîntórcețĭ visita.

Va să zică, le-a petrecut cine va la gară.

— Numaĭ să putem. Știĭ bine, că Niculae e învĕțat cu scăldile de la Basna. — rĕspunde un glas de femeie.

— Barem acum o dată póte rĕmâne Basna. — adauge fata cea maĭ mare. — Scăldĭ bune sînt și la noĭ.

— Așa-ĭ Măriucă, că venițĭ? — întrébă cea maĭ tinĕră. — Cât de bine nĭ-am petrece!

— Vom vede, scumpa mea. — rĕspunde un glas melodios de fată. — Aceea nu depinde de la mine. —

— Apoĭ se vĕ rĕmânem datóre pentru multele plăcerĭ, ce nĭ-ațĭ făcut în aceste dóuĕ sĕptămânĭ? Și cum să vĕ rĕsplătim incomoditatea, ce v'aŭ causat atâta timp?

— Te rog, nu maĭ amintĭ lucrurile acestea. Știĭ tu bine, cât de mult vĕ iubim. Noĭ nĭ-am simțit fórte fericite, că v'am știut în casa nóstră.

Între acestea trenul să pune în mișcare. Încă câte va cuvinte măgulitóre, apoĭ fâlfâiturĭ discrete de batiste din partea dómnelor din cupeŭ. În sfîrșit se așédă liniștite pe cea parte a despărțĕmîntuluĭ. a căruĭ intern încep a-l esamina fugitiv.

Trăgĕndu-mĭ chipiul pe ochĭ așteptam fără genare desfășurarea lucruluĭ. Sum sigur, că nu cetiaŭ îndrumările afișate pentru călătorĭ, nicĭ nu cercaŭ bunătatea ventilatórelor, căcĭ pe mine mĕ priviaŭ cu niște ochĭ cam puțin discrețĭ.

— Dórme? — întrebă încetișor mamică.

— A bună samă, căcĭ alt cum n'ar fi atât de necioplit, să rĕmână așa în fața unor dame. — rĕspunde o fată.

Respiram regulat, ca unul care dórme și mĕ făceam, că nu știŭ nimica. Dacă-s prost, cel puțin să am privilegiul de a durmi în presența damelor.

— Slavă Domnuluĭ, că aŭ trecut și acestea dóuĕ sĕptămânĭ. — începe mamica. — Să maĭ fi stat dóuĕ zile, plesniam de năcaz.

— De ce, mamică?

— Nu pot suferi ómeniĭ, carĭ așa să obrăsnicesc cu averea lor, cum face și Mali.

— Adevĕrat! Să vede cât pe colo, că sînt niște parvenițĭ. Maĭ că nu nĭ-aŭ scos ochiĭ, ca să observăm și asta și ceea și cele alalte.

Acţiunea acésta se fie de aşa, cât unul fie care să se simtă fericit dacă póte ceva contribui şi ajuta la resolvirea cât mai favorabilă a ei.

De altă parte vedem — de alt fel cu mare mulţămire şi mângăere sufletéscă — cum şcolile medii române şi străine pe de a întregul, se împopuléză din an în an mai bine cu tineri români, dintre cari unii se luptă cu extremă miserie, dar nu se lasă. N'am avé de ce să ne temem, constatând acest lucru, dacă în proporţie cu numĕrul acestora, am afla tineri români aplicaţi şi la măestrii şi la comerciŭ, dar nu aflăm. Tinerii noştri la meserii şi la comerciŭ nu se aplică în numĕr nici suficient. Vina este a părinţilor mai întâiŭ. Ne fiind în posiţie de a cunósce mersul lucrurilor în general, în cele mai multe casuri nici nu se lasă a fi capacitaţi şi povăţuiţi de ómeni cunoscĕtori şi binevoitori, ba se cred chiar nedreptăţiţi, când sînt îndemnaţi a-şi da fiĭ la meserii. Aşa ei merg înainte spesând şi risipind pe la şcoli averea cu tineri, cari nu fac nici o ispravă. Mĕ dispensez a demostra cu fapte imensa rătăcire şi — sărăcire — ce urméză de aci. Da! se méргă la şcoli şi se învețe cei buni, dar cei mediocrii şi slăbuţi, se facă un lucru de o mie de ori mai potrivit talenţilor primiţi: se invețe măestrii şi comerciŭ. Prin acésta vor cruţa averea şi fericirea părinţilor lor şi-şi vor intemeia ei înşişi mai de grab şi mai temeinică fericire. Avem până acum destui domni, destui aspiranţi la posturi plătite bine, ér paralele nóstre şi ale domnilor şi ale plugarilor trec în punga străinilor şi a duşmanilor noştri.

Se nu perdem curajul. Ce nu s'a făcut până acum, se facem de aci înainte — lăsând de o parte prejudiţii şi consideraţiuni, şi umĕr la umĕr se punem, şi cu sfatul, dar mai vîrtos cu fapta, se dăm directivă sănătósă crescereĭ şi aplicăreĭ tinerimei nóstre. Se înfiinţăm ajutóre pentru îndemnul acestei clase, se ne interesăm de tineretul aşeḑat la măestri şi prăvălii cu gingăşenie părintéscă — prin ce vom asigura dragostea lor pentru neamul român, ér noi numai aşa ne vom scăpa de responsabilitatea ce avem faţă cu viitoriul naţiunii române.

Deci, părinţi iubiţi, alegeţi pe fii vostri cei exemplari, şi îi daţi la şcoli ér pe cei buni, mijlocii şi codaşi, daţi-i la măestrie şi la comerciŭ. Prin acésta părinţii se îngrădesc de primejdia unor amare decepţiuni, ce de regulă vin la urmă, şi de altă parte, aplicând pe fii vostri la locul potrivit, pe lângă că-i faceţi fericiţi pe ei, prin fapta vóstră sprijiniţi înaintarea neamului nostru şi desrobirea lui economică.

Neastîmpăraţi. — Fraţii de la „Telegraful român“ nu se sîmt bine, dacă nu ne atacă mereŭ, pe noi, pe uniaţi, bagsamă spre a arĕta lumii dragostea ce ne-o pórtă şi cât îs de toleranţi. Dar dacă câţi va „ştreberi“ cred că prin ast fel de procedură, pot să-şi ajungă scopurile lor personali, nu le stricăm voia, noi ţinem să ne păstrăm şi pe mai de parte bunul cumpĕt, încrestând înse pe rĕvaş tot ce ne adreséză în acest an iubilar.

Étă de alt cum de ce e vorbă:

„Tribuna“ a publicat o serie de articlii intitulaţi „Drepturile nóstre“ în cari, între altele pomenesce, ca de ceva prea cunoscut, că programul nostru naţional să deriva de la unirea cu biserica Romei, de când Românii aŭ făcut un însĕmnat progres atât pe terenul polic, cât şi pe cel cultural.

„Telegrafului“ îi vine rĕŭ ori de câte ori se pomenesc folósele cele mari ale Unirei cu Roma şi de la aceea nu se póte stîmpĕra să nu scrie ceva în potrivă, cercând zădarnic să reducă importanţa acestui act măreţ.

În Nrul de la 9 August n. scrie:

Superficialitate în istorie. „Tribuna“ se ocupă în o serie de articoli sub titlul Drepturile nóstre cu istoricul programului politic naţional al Românilor, a cărui origine ar data de la unaţia încheiată cu Roma acum 200 de ani de mitropolitul Atanasie.

N'aŭ cerut Românii nici când nimic de la Magiari, zice scriitorul articolilor, dar aŭ cerut de la Domnitorul ţĕrii. Aŭ făcut contract la anul 1700 cu Casa domnitóre, ca să priméscă cele patru puncte de pricină cu Roma, în schimbul cărora Împĕratul Leopold a pus în vedere Românilor tóte favorurile, ce le-aŭ credincioşii bisericii papistaşe. Era dorinţa împĕratului să ajute Românilor, şi scopul nu i-a fost unirea cu ori ce preţ cu Roma, ceea ce se vede din diploma dto 12 Decembre 1699 (cunoscută şi până acum) în care se zice, că Românii aŭ voie de a se uni cu ori care din religiunile recepte ale Ardealului (rom.-cat., luterană, calvină saŭ unitară) saŭ de a rĕmânea în statul religiunii lor.

Peste tot observăm, că scriitorul acestui istoric nu are cunoscinţe temeiuice a istoriei nóstre bisericesci, şi aşa o discuţie mai minuţiósă nici nu se impune.

Până azi cunósceam un program naţional de la 1848, ba mai sciam şi de o petiţie de la 1790 pentru dobîndirea drepturilor politice pe sama Românilor, dar acum mişcaţi de spiritul pietăţii faţă de antecesorii de la 1700, cei de la „Tribuna“ se vĕd îndemnaţi a le cresta şi meritul unui program naţional. Ca şi cum înainte de 1700 Românii n'ar fi cerut nici când îmbunătăţiri şi scutinţe din partea Domnitorilor. Dovadă sînt mai multe diplome date din partea Domnitorilor, prin care asiguraŭ drepturile confiscate ale Românilor din diferite ţinuturi.

Cursa, ce li-s'a întins Românilor înainte cu 200 de ani cu diferite promisiuni cari aŭ rĕmas neîmplinite, a fost mai fin ţesută de cât, ca să pótă resista unele spirite şovăitóre.

Diploma de mai sus n'a fost dată de dragul nostru, ci pentru ochii staturilor ardelene, cari fie care în parte se nisuia, ca pe Români să-i atragă la religia lor. Se scie că Leopold voia cu ori ce preţ întărirea catolicismului în Ungaria de aceea a dat pe

---

— Ce lipsă a fost, să pună la masă atâta argintărie şi atâtea rênduri de vase în decurs de dóuĕ sĕptămâni. Şi atâta flóre, cine a mai vĕḑut, în fie care zi?

— Apoi nu-i curios, că la friptura de galiţă fie care căpĕta câte un pocal de Asti?

La acestea adauge fata cea mai mică într'un ton batjocoritoriŭ:

— Pe mine m'a pus în uimire feliul de vorbire al tinerilor, cari să învîrt în societatea dnei Mali. În viaţa mea n'am auḑit un aşa ton confident, ba pot zice obrasnic, cum îşi permit tinerii aceia cu fetele.

— Te bufneşte rîsul, — zise mama' — când veḑi, că şi Măriuca şi Tini aŭ chilii separate. Şi cum se fălesc cu ele! Fie care şi-a aragiat odaia după gustul sĕŭ, una în vînĕt, cea alaltă în alb. Fie care întră în apartamentul sĕŭ formându-şi curte separată din adoratorii sĕi. Să te miri, că nu ţine fie care şi câte un jour fix.

— Apoi nu-i destul, ce fac până acum? Nenea Niculae îşi adună pretinii mai bĕtrâni la câte o partie de calabrias în fie care Marţi după amiazi. Mali primeşte óspeţi în tótă Dumineca. Măriuca şi Tini în fie care sĕptămână ţin câte un jour fix pentru discutarea veştilor curente. Numai atâta ar mai trebui, ca şi Iules să-şi adune cunoscuţii sĕi, ca comedia să fie perfectă.

— Iules? — replică fata mai mare, — fanfaronul acela neblejnic? Până trăesc îmi pare rĕŭ de timpul, ce l'am prăpădit în societatea lui. Închipuiţi-vĕ, dragile mele, îmi făcea curte cu atâta vehemenţă, de m'am scandalisat. Credea amăritul, că mĕ prinde în mreje. O dată mi-a sărutat pĕrul pe furiş şi trăgêndu-l la rĕspundere nega, de stai să credi, că nici în jurul meŭ n'a fost. Dar pentru aceea se ştie el, că mĕ mărit mai curênd, de cât surorile lui cele chistrue.

— Drept vorbind, trebue să recunóştem, că amêndóuĕ mai aŭ lipsă de câţi va Kgr. de săpun „Pompadour“, — adauge cu multă satisfacţie cea mai tînĕră.

— Apoi se şi-o însemne bine macar cine, că pe voi nu curênd vĕ întrece cine va, — zice mamica. — Şi la petrecerea de la „Univers“ voi aţi fost celea mai prima. Nici o domnişóră n'a dansat atâta şi nu şi-a petrecut aşa drăguţ ca voi . . . .

Auḑind conversaţia acésta teribilă, involuntar mi-a venit în minte epigrama lui Giordano despre sufletul negru:

Un câne i-a muşcat
Mânile
Şi a murit, turbat
Cânele!

Căci întru adevĕr feliul de vorbire a acestor coconiţe m'a făcut, să încremenesc. De somn nici vorbă. Clocotia sângele în mine de nĕcas şi mânie, că acestea damicele pline de venin, după ce şi-aŭ petrecut dóuĕ sĕptămâni în cea mai dragă disposiţie, în chipul acesta calcă în picióre cele mai elementare sentimente de recunoştinţă.

Combinând după numele Mali şi Niculae, după surorile Măriuca şi Tini, în dată mi-a venit în minte, că aci e vorbă de familia lui Niculae Tomescu, una dintre celea mai cinstite familii din oraşul B . . . . . La dînşii se adună ómenii nu numai pentru aşi împle bine pântecele, ci mai vîrtos, ca să-şi petrécă plăcut câte va momente. — Ştiind acestea m'am nĕcăjit şi mai mult şi m'am decis, să pun capĕt obrăsniciei fără margini a acestor dame. Mi-am mişcat braţul drept, ca şi când acum m'aş trezi.

— Fiţi liniştite, — şopteşte mama. — S'a trezit omul nostru.

Tóte trei aŭ tăcut şi priviaŭ la mine cu óre care încordare. Eŭ ca să simulez şi mai bine, m'am întins o dată sdravĕn, ca omul ce aievea se trezeşte din somn. Apoi de o dată sar sus şi mĕ arĕt fórte surprins, că a fară de mine mai este cine va în despărţĕmînt.

— Scusele mele, stimate dómne, n'am ştiut, că mai sînt şi alte persóne în cupeŭ, căci alt cum . . . . . Vĕ rog, iertaţi-mi necomplesanţa asta, dar am fost în credinţa, că sum de tot singur.

— O, mĕ rog, rĕspunde mama aruncându-mi o privire, ce m'a pătruns până la óse.

M'am apropiat de ferĕstă şi priviam la câmpia frumósă, ce rĕmânea în urma nóstra gândindu-mĕ adânc asupra unui lucru. Apoi mĕ întorc éră cătră damicelele din cupeŭ şi observând un buchet de flori, ce se afla între fete, zic:

de altă parte ordine pentru promovarea unaţieĭ cu tóte mijlócele şi maĭ ales prin acordarea îmbunătăţirilor promise, carĭ înse nu s'aŭ realisat. Tot aşa ar putea cine va atuncĭ afirma, că şi principele Rákoczy tot din dragoste faţă de poporul român, a dispus să fie tradus în limba românéscă catechismul în care eraŭ vîrîte învĕţăturĭ calvinescĭ.

Maĭ multă sciinţă şi maĭ puţine conjecturĭ!

Fiind că, după cum am spus, n'avem de gând să intrăm în polemiĭ chiar cu „Telegraful", reproducem aci rĕspunsul „Tribuneĭ", în redacţia căreia nu scim să se afle nicĭ un unit, care să fie inspirat acest rĕspuns.

Istorie — confesională. Ortodoxilor de la „Telegraful Român" nu le place, că în articolele *„Drepturile nóstre"* dăm importanţă politică-naţională unirii bisericiĭ române cu Roma, şi că de la acest act însemnat derivăm renascerea nóstră politică şi formarea programului nostru naţional. Lucru natural; fiind că ceĭ de la „Telegraful Român" consideră unirea ca act de tradare, pe cum pentru eĭ tradare era şi visita de astă primăvară a Mitropolituluĭ Metianu la Blaş, lucru despre care vorbiaŭ pe atuncĭ cu mare indignare, firesce, după culise. Vor avé decĭ dreptate aceştĭ „savanţĭ", carĭ se cutremură când aud chiar şi numaĭ pomenindu-se de unire, că istoria lor, plină de patimĭ confesionale, n'o cunóscem. În istoria naţională să ne dea voe înse să fim şi noĭ cel puţin atât de tarĭ ca şi eĭ; şi să ne dea voe să ne provocăm la o autoritate în materie de istorie, la Bariţiŭ, care încă consideră unirea de act de înaltă politică a caseĭ domnitóre, sevârşit în scopul de a-şĭ asigura domnaţiunea în Ardeal. Vor scusa decĭ ceĭ de la „Telegraful Român" slăbiciunea ce o avem pentru Bariţiŭ; şi ne vor permite să rĕmânem şi maĭ de parte pe lângă părerile luĭ Bariţiŭ, fiind acesta o autoritate recunoscută şi mult maĭ cunoscută de cât *„savantul" domn Voileanu.*

— Scusaţi-mĕ încă o dată şi nu socotiţĭ de o indiscreţiune întrebarea, ce V'o fac, neplăcere înse n'aş voi să vĕ causez. În sfîrşit eŭ sum un necunoscut, care póte nicĭ când n'are să maĭ deie faţă cu Dvóstră. Buchetul, ce-l vĕd între drăgălaşele domnişóre, nu e făcut de dl Iuliŭ Tomescu? E întocmit din florile predilecte şi după gustul dînsuluĭ.

— Vĕ este cunoscut? — întrebă fata cea maĭ mare.

— Da, mi pretinul cel maĭ bun, dar de câte va zile abia l'am vĕdut. După cum am înţeles a fost condamnat să ţină de urît nişte rudeniĭ, ce le-aŭ stat pe cap vre o câte va sĕptămânĭ.

La vorbele acestea a urmat o tăcere perfectă — pe un moment.

— Dóră vi s'a plâns, — întrebă mama cu un glas, ce denota cât de bine mânia, ce clocotia în dînsa.

— Mie nu mi s'a plâns, dar veştĭ de acestea curênd se străcură printre pretinĭ. Ba am maĭ audit, că era să-şĭ pună în grumazĭ şi o gâscuţă de la sate. Norocul luĭ înse, că fiind isteţ a ştiut să încungiure laţul, ce i s'a întins.

— Ce căldură-ĭ în cupeul ăsta zice mama şi repede trece în coridor. Fetele după ea.

Adevĕrat, că am fost *scandalos,* dar scris este, că Dumnezeŭ nu bate cu bâta.

R. V.

Apariţiunĭ triste. — De un timp în cóce aŭ început a fi şi la noĭ la modă sinuciderile. Nu cercăm causa care provócă ast fel de hotărîrĭ nesocotite, constatăm, că ele sînt nisce apariţiunĭ triste la poporul nostru. Dedaţĭ a ne numi un popor cu frica luĭ Dumnezeŭ, cu inima plină de dragostea credinţiĭ, sinuciderile desmint acestea frumóse însuşirĭ. Dacă credinţa în Dumnezeŭ ar fi fost vină în inimile acestor tinerĭ, eĭ n'ar fi recurs la arma omorîtóre. Orĭ cât de grele ar fi fost nĕcasurile şi nenorocirile carĭ ĭ-aŭ ajuns, credinţa în Dumnezeŭ le-ar fi dat putere şi curaj, ca să resiste acestor durerĭ, le-ar fi întărit puterile, ca să nu se prăbuşéscă sub greutatea lor. Ce ar fi dacă toţĭ câţĭ aŭ fost ajunşĭ de durerĭ, şĭ-ar fi pus capĕt vieţiĭ? unde ar fi atuncĭ eroiĭ, carĭ să lupte bărbătesce cu nĕcasurile, să le biruéscă şi apoĭ să-şĭ înalţe triumfătorĭ fruntea? Ce atracţie ar avé viaţa, dacă tóte ni-s'ar pune de a găta înainte şi n'ar trebui să luptăm spre a le câştiga? Unde ar fi atuncĭ acel sentiment dulce ce-l simţĭ, vĕdêndu-te trecut prin primejdiĭ după marĭ sforţărĭ? La noĭ, popor vînjos, vestit pentru proverbiala-ĭ răbdare, nu s'a pomenit de sinuciderĭ şi încă de treĭ sinuciderĭ în un singur an. Maĭ în primăvară se sinucide la Bucurescĭ fiul unuĭ profesor din Braşov, înrudit cu cele maĭ distinse familiĭ, un tinĕr deştept, cu frumóse însuşirĭ, — sĕptĕmâna trecută la Abrud, un iurist, trecut prin atâtea nĕcasurĭ îşĭ curmă viaţa cu un glonţ, ér zilele trecute la Sibiŭ, un alt tinĕr distins, bine situat, cu viitor, recurge la acela-şĭ mijloc şi nu lasă după sine nicĭ o urmă, care să-ĭ legitimeze acest pas.

Sînt lucrurĭ forte triste, şi în acest véc al corupţiuniĭ şi a pornirilor perverse, avem cu toţiĭ datorinţa, să păşim cu tótă energia contra lor, făcênd să dispară cât maĭ curund aceste îngrijitóre simptóme de la nemul nostru, care are lipsă de forţe cât de numĕróse şi maĭ pe sus de tóte de caractere tarĭ.

Încă o volnicie. La închierea numĕruluĭ trecut ni s'a anunţat o nóuă volnicie, care aruncă în o şi maĭ tristă umbră procedura guvernuluĭ faţă cu naţionalităţile de aci şi special faţă cu noĭ Româniĭ. Volniciile acestea, carĭ se ţin lanţ, ne întăresc şi maĭ mult în convicţia, că nicĭ vorbă nu póte fi de o îndreptare spre bine, din potrivă sistemul de oprimare continuă cu aceeaşĭ respingĕtóre rĕutate ca maĭ înainte.

Am vestit şi noĭ, că în Baia-mare avea să se ţină un concert sub patronajul dluĭ George Pop de Băsescĭ. Concertul a fot oprit sub motivul, că învitările aŭ fost făcute numaĭ în limba română, prin ce s'a făcut demonstraţie, aşa cât cetăţenimea din Baia-mare iritată de acésta, uşor ar putea erumpe în o contra demostraţie cu urmărĭ maĭ seriόse. Se teme de alt cum dl primar, că atât concertul, cât şi petrecerea cu dans, va degenera în o demonstraţie contra ideiĭ de stat magiar, cu atât maĭ mult, cu cât dintre convocătoriĭ petreceriĭ nu e cunoscut de cât dl Pop de Băsescĭ, dar şi acésta numaĭ întru cât vreme îndelungată a fost în temniţa de stat pentru demonstraţiile sale naţionaliste.

Oprelişţea acésta se înţelege, că a iritat nespus de mult pe toţĭ. S'aŭ făcut în dată protest la dl ministru de interne, cel cu dreptatea, dar, Dsa n'a binevoit a rĕspunde Pentru aceea înse petrecerea totuşĭ s'a ţinut în Hideaga, aprópe de Baia-mare, şi atât concertul, cât şi petrecerea a avut un succes forte mare.

Nu maĭ adaugem nimic. Cetitoriĭ noştri vor sci apreţia acésta procedură a guvernuluĭ şi îĭ vor da titulatura ce o merită.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie. Serbările aniversăriĭ a 900 anĭ de la încreştinarea Magiarilor s'aŭ început la Strigon cu mare pompă. Aŭ luat parte archid. Frideric, de la Poşon, ca representantul Maĭestăţiĭ Sale, miniştriĭ Széll, Wlassics, Plosz, Lukács şi Darányi, din episcopiĭ noştri aŭ fost de faţă P. P. S. S. Dr Ioan Szabó şi Dr Dem. Radu. Cu prilejul acestor serbărĭ s'a desvĕlit la Strigon statua Sf. Treimĭ, ér Sfinţia Sa Papa a conferit la toţĭ membriĭ capitularĭ titula de prelaţĭ papalĭ. Publicul care a fost la Strigon în zilele acestea a fost imens. Serbările se vor continua la Pesta în ziua Sf. Ştefan.

La serbările acestea vor lua parte toţĭ episcopiĭ noştri. Escelenţa Sa Dl Mitropolit va pleca la Pesta Sâmbătă sara, fiind însoţit de secretarul sĕŭ Dr Isidor Marcu.

În préjma acestor serbărĭ móre *Dr Steiner Fülöp* episcopul catolic de Strigon. Născut la 1839 e ordinat la 1863 ca preot, nu mult după aceea ajunge profesor de teologie la Győr şi de dreptul bisericesc la academia de dreptur de acolo, ér la 1868 director de studiĭ în Augustineu. În 1882 a fost numit canonic şi în 1890 episcop în Alba regală. Steiner era mare orator şi catolic forte bun, el era spiritualul familiĭ archiduceluĭ Iosif. La vremea sa a făcut mare oposiţie legilor bisericescĭ ale luĭ Csáky şi maĭ mult ca orĭ cine a lucrat la formarea partiduluĭ poporal catolic, care acum pune pe gândurĭ pe liberalĭ. Cu prilejul iubileuluĭ Steiner aŭ voit să aranjeze marĭ festivităţĭ la Alba Regală, prima episcopie catolică. Tot el era să ţină cuvîntarea festivă în Pesta cu ocasiunea zileĭ de Sf. Ştefan.

Perderea luĭ va fi adênc simţită de întrégă biserica catolică din Ungaria. Steiner a fost de la început un membru distins a bisericiĭ luptătóre, care a respins tot de una cu bărbăţie atacurile guvernelor liberale şi francmasonice. Nicăirĭ dóră nu e aşa de tristă posiţia bisericiĭ catolice ca în Ungaria. Steiner a sciut-o acésta şi de aceea a luptat aşa mult pentru ridicarea eĭ. Presa jidovéscă, care peste tot locul vrea, ca ea să fie cea maĭ patriotică, a suspiţionat adese pe Steiner şi încă forte grav, dar toţĭ ceĭ ce l-aŭ cunoscut maĭ de aprópe, l-aŭ iubit şi preţuit aşa de mult, cum nu e alt prelat în Ungaria. De aceea e şi aşa de mare durerea pentru perderea luĭ şi general regretul. La 15. miĭ de ómenĭ aŭ luat parte la înmormîntare.

Fie-ĭ ţĕrîna uşoră!

Revistă politică.

Italia. După înmormîntarea regeluĭ Umberto, care a fost de o pompă plină de tristeţă, noul rege Victor Emanuel III a depus jurămîntul pe constituţie. Vinerĭ în 10 crt. a primit misiunile străine, carĭ aŭ luat parte la înmormîntare. Tuturora regele le-a adresat cuvinte de mulţumită. Generaluluĭ Lahovari, suveranul ĭ-a amintit cu vină plăcere de amiciţia ce esistă între Românĭ şi Italienĭ şi l-a decorat cu marele cordon al ordinuluĭ Sf. Mauriciu şi Sf. Lazar. Discursul rostit de rege cu ocasia depuneriĭ jurămîntuluĭ a avut un deosebit succes. Tóte ziarele sînt pline de cuvinte elogióse pentru noul rege. Manifestaţiĭ neîndatinate s'aŭ făcut cu acest prilej în parlament şi în oraş.

Tóte ziarele publică scirea, că după înmormîntare regina Margherita însoţită de Maria Pia, în cel maĭ strict incognito, a visitat pe Sfinţia Sa în Vatican. Regina vĕduvă a plecat apoĭ la Venezia.

În amintirea tatăluĭ sĕŭ, regele a dăruit 100 miĭ lire pentru sĕraciĭ din Roma şi 50 miĭ pentru ceĭ din Turin.

România. Spiritele continuă şi acum a fi agitate pentru mişelescul atentat sevârşit asupra prof. Mihăilean. La energica reclamaţiune a agentuluĭ diplomatic din Sofia, guvernul bulgar s'a declarat gata a proceda contra comitetuluĭ macedonean dacă i-se vor presenta dovedĭ de complicitate.

Instrucţiunea acesteĭ afacerĭ se continuă cu mult zel. Până acum s'a constatat, că Mihăilean a fost ucis din ordinul comitetuluĭ revoluţionar bulgar din Sofia, care are maĭ multe afiliaţiunĭ în România.

Se zice, că Sarafoff, preşedintele acestuĭ comitet, aflând de reuşita asasinatuluĭ a dat un banchet de 30 persóne, unde s'aŭ ridicat toaste pentru glorificarea asasinilor.

Şi în timp ce opinia publică din România e aşa de mult agitată din causa acestor lucrurĭ, agentul Bulgarieĭ din Bucurescĭ a plecat in concediŭ la Carlsbad.

După ultime scirĭ atât România cât şi Bulgaria ar fi luat mĕsurĭ de mobilisare, în vederea unuĭ conflict serios care ar putea să isbucnéscă între aceste dóuĕ state. Guvernul Românieĭ va trimite atât Turcieĭ, ca putere suzerană a Bulgarieĭ, cât şi celor alalte puterĭ din Europa o notă bine lămurită şi amănunţită asupra asasinăreĭ luĭ Ştefan Mihăilean şi asupra apucăturilor comitetuluĭ macedonean bulgar.

De pe câmpul de rĕsboiŭ. Din orient se depeşéză, că trupele aliate aŭ avut maĭ multe ciocnirĭ cu chineziĭ, pe carĭ ĭ-aŭ respins. Óstea internaţională e aprópe de Peking.

În Transvaal telegramele vestesc nóuĕ biruinţe reportate asupra Burilor. Un oficer superior sosit înse de pe câmpul de rĕsboiŭ, spune, că Angleziĭ tot de una ascund adevĕrul şi esageréză lucrurile. El crede că la sfîrşit totuşĭ vor învinge Buriĭ.

Corespondinţe.

Străiniĭ şi noĭ.

Marginea Câmpieĭ 25 Iulie 1900.

Mult On. Dle Redactor!

»Mult e dulce şi frumósă limba, ce-o vorbim.« (Sion.)

Dragostea şi atragerea străinilor faţă de limba şi cultul nostru bisericesc se manifestéză zi de zi şi încă în aşa mĕsură, în cât dacă ar fi petrecut iniţiatorul liturgieĭ mag. Sz. J. barĕm 1—2 lunĭ într'un sat cu locuitorĭ de religiune şi naţionalitate diferită, cred că nicĭ n'ar maĭ fi început opul sĕŭ gigantic, numaĭ de dragul câtor va familiĭ din comitatele Ung şi Szabolcs, după cum s'a esprimat un bărbat născut şi crescut rutean.

Dar ce să-ĭ facĭ? Ilustritatea sa a credut, că va fi destul să deie alarmă şi-şĭ va afla aderenţĭ cu ridicata în tóte unghiurile „fericiteĭ Ungariĭ"; unde a ajuns? s'a vĕdut; ér acum provocat, ca să-şĭ arete lauriĭ câştigaţĭ cu zecile de miĭ, vĕrsaţĭ din casseta-ĭ proprie, s'a silit să o facă acésta, dar nu ĭ-a succes şi totuşĭ o maĭ susţine şi azĭ, din causa, că nu să lasă a fi convins de argumentele partideĭ contrare, orĭ dóră din causa puţinătăţiĭ acelora.

Cred decĭ Mult On. Dle Redactor, că voiŭ face un bun serviţiŭ — de şi polemia începută s'a sfârşit — comunicându-vĕ dóuĕ casurĭ, carĭ de şi nu o dată obvin în comune mixte, sînt vreduice de notat, în cât din ele apare evident atragerea şi alipirea străinilor de limba şi instituţiunile nostre bisericescĭ şi de carĭ, eŭ cred, că dacă s'ar interesa omul, în câte va lunĭ ar pute colecta maĭ multe ca subscrierile Ilustrităţiĭ Sale Sz. J. Étă decĭ casurile:

În comuna Berchieş se presintă la preotul local un ţĕran magiar născut, dar nu crescut — căcĭ de şi îşĭ cunóşte şi afirmă originea, totuşĭ nicĭ un cuvînt nu ştie din limba-ĭ maternă; de religiune e rom. cat. ér femeia-ĭ este ev. reformată, care asemenea nu ştie, de cât l. română. Cum s'a întîmplat, făcutu-s'a óre trecerea la religiunea catolică, când s'aŭ cununat, cu siguranţă nu se ştie, verosimil înse, că nu; destul, că copiĭ născuţĭ aŭ urmat religiune diferită: ficioriĭ a tatăluĭ, ér fetele a mameĭ.

Dar ce să vedĭ? Din doĭ părinţĭ de religiune rom. cat. şi ev. ref. se nasc copiĭ gr. cat.

Acum voind respectivul ţĕran să-şĭ mărite o fată, cere „Atestat de botez". Căutându-se în „Matriculă" se află, că fata e aicĭ botezată, dar spre mirarea nóstră, în religiunea ev. ref. Vĕdêndu-o acésta On. D. preot, comunică lucrul ţĕranuluĭ, cu adausul, că din causa acésta nu o póte cununa (de notat, că fata se mărită după un român gr. cat.) la ce omul din cestiune amărît rĕspunde: „Cum se póte asta Dle părinte? eŭ în casa mea nu cunosc altă lege, a fară de cea românéscă (înţelege religia gr. cat. rom.) noĭ nicĭ nu ştim altă limbă, copiĭ meĭ îşĭ fac cruce şi zic „Tatăl nostru" româneşce şi nicĭ nu vreŭ să ştiŭ de altă lege în casa mea; dacă Dta nu vreĭ să o cununĭ la biserica, în care eŭ şi copiĭ meĭ umblăm, nicĭ la altă biserică nu o cunun, fără numaĭ la Dl notăraş."

Un alt cas dór şi maĭ interesant s'a întîmplat nu de mult în comuna învecinată Suatul de sus, a căreĭ locuitorĭ sînt fórte diferiţĭ, în preponderanţă înse sînt românĭ gr. cat. şi mag. unitarĭ.

Un ţĕran magiar fruntaş, avênd un membru în familie greŭ morbos, a recurs la ajutorul bisericiĭ nóstre, chemând 7 preoţĭ românĭ, ca să-ĭ administreze s. sacrament al Ungereĭ de pe urmă. Preoţiĭ chemaţĭ la ziua fixată se şi presintă la casa morbosuluĭ, a fară de preotul local, care era morbos; nu ştiaŭ înse, că respectivul nu a însinuat şi primit concesiune spre acest scop de la preotul sĕŭ, decĭ spre mirarea lor, abia s'aŭ coadunat şi primesc provocare de la părintele unitar, ca să nu cuteze a se amesteca în afacerile luĭ şi că imediat să-ĭ părăsescă credinciosul, căcĭ la din contră, cu gendarmiĭ îĭ va scóte şi din sat. La acésta proprietarul indignat merge la preot să-ĭ deie concesiunea necesară, dar fără resultat: preotul a rĕmas neînduplicat; atuncĭ ţĕranul venind acasă îşĭ ia doĭ martorĭ şi mergênd din noŭ la preot, dechiară, că el după ce e deplin convins, că legea românéscă e adevărată şi că aceea îl póte mântui de nĕcaz, ér părintele sĕŭ, nu numaĭ, că nu-l ajută, dar îĭ denégă şi ajutorul de la alţiĭ, repăşesce din sinul bisericiĭ sale. Vĕdênd preotul unitar şi credênd că-şĭ va pute mulcomi credinciosul, cerêndu-şĭ scuzele de la preoţiĭ românĭ le permite, ca nu numaĭ la casa morbosuluĭ, dar de e aşa datina se poftéscă în biserica luĭ să administreze s. sacrament. Era înse târziŭ; credinciosul sĕŭ şi-a fost însinuat repăşirea, ér preoţiĭ românĭ aŭ aflat un alt „modus in rebus": duc adecă pe morbos în biserica rom. gr. cat. şi acolo îĭ administréză s. sacrament, după ce acolo nimenea nu-ĭ putea conturba.

Étă decĭ Mult On. Dle Redactor, cum îşĭ ştiŭ şi iubesc magiariĭ din părţile nóstre limba şi cum îşĭ ţin religiunea şi cultul lor dumnezeesc: limba nu şi-o ştiŭ saŭ fórte rĕŭ, religiunea şi-o ţin până ce daŭ peste ceva pacoste; în dată ce înse ajung la nĕcas, recurg la ajutorul s. nóstre bisericĭ: dând presourĭ saŭ primind ss. sacramente. Preotul une orĭ cu forţa se sileşte aşĭ reţinea credinciosul, ér el, de cât să se lipsécă de aceste, maĭ bine se lapădă de religiunea-ĭ străbună, îmbrăţoşând aceea, în care crede şi e convins că-l póte ajuta şi mântui.

Am zis deja la început, că nu sînt casurĭ rarĭ, nu, căcĭ maĭ ales de natura celuĭ din urmă, se pot aduce cât de multe; după ce înse spaţul unuĭ ziar nu-mĭ permite aşa ceva, ma, maĭ multe — póte — ar fi şi de prisos, mĕ voiŭ mărgini pe lângă cele espuse, voind a arĕta prin ele, că, pe cum în alte ţinuturĭ mixte, aşa şi în marginea Câmpieĭ nóstre, nu Româniĭ sînt, carĭ se lapădă de limba şi religiunea lor, ci străiniĭ o fac acésta; nu la îndemnul şi insistinţa óre cuĭ, ci din îndemnul propriŭ, ba, de multe orĭ în contra voinţeĭ conducĕtorilor şi păstorilor lor.

Nu cerce decĭ domniĭ de la stăpânire a despoia pe Românĭ de tesaurul cel maĭ scump şi ultimul din tóte, ce le-a maĭ rĕmas: limba şi datinele străbune, nu, căcĭ în zădar vor fi tóte încercările şi nisuinţele lor, până ce acest popor — de şi de secolĭ împilat — va fi consciŭ de originea şi chemarea sa; nu nefericéscă părinţiĭ patrieĭ o mulţime de familiĭ magiare, omorîndu-le cu dragostea, ce o manifestéză prin colonisărĭ, nu ca să-ĭ

fericéscă pe eĭ, ci să-ĭ nefericéscă pe aceia, în cóstele cărora iĭ aduc; nu Românii vor perde, ci maĭ vîrtos aceia, pentru carĭ se varsă sume enorme din visteria statuluĭ — pe cum arată casul din Şiărmaşul de Câmpie. Întórcă-şĭ mai bine grija spre aceea, ca înbunătăţind sórtea tuturor popórĕlor conlocuitóre, să nu-şĭ piardă înşişĭ din numĕrul acelora, carĭ ierĭ-alaltă-ierĭ şi-aŭ serbat existinţa de 1000 anĭ pe frumósele plaiurĭ ale Ungariei.

Aceste am aflat de bine a Vĭ le comunica, după carĭ am rĕmas

stimător:
Ic.

Convocare.

În înţelesul §-luĭ 25 din statutele Reuniunii învĕţătorilor greco-catolicĭ din Archidiecesa gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş şi a conclusuluĭ luat în şedinţa din 12 Iuniŭ 1900 a comitetuluĭ central al Reuniunii r. 5., — adunarea generala se va ţinea în 18 şi următórele zile a-le lunei Septembre n. 1900, la care, în sensul §-luĭ 26 al statutelor, se convócă: a) membri comitetuluĭ central, b) oficialiĭ fie căruĭ despărţămênt.

Programul:

1.) Asistarea în corpore la servitul divin, —

2.) Deschiderea adunăriĭ prin preşedinte, —

3.) Prelegere practică cu eleviĭ din şcóla de aplicaţie, — care se va ţinea de profesorul aceleia dl. Petru Ungurean, —

4.) Raportul general al comitetuluĭ central despre activitatea Reuniunii în decursul anuluĭ de gestiune, —

5.) Esmiterea comisiunilor pentru censurarea raportuluĭ general şi a raţiunilor, —

6.) Raportul cassariuluĭ, etc. —

7.) Raportul comitetuluĭ redacţional al Fóiĭ şcolastice, —

8.) Raportul membrilor însărcinaţi de comitetul central cu urmărirea opurilor apărute atât în literatura nóstră, cât şi în cele străine, carĭ se ocupă cu învĕţămîntul primar, —

9.) Desbaterea propunerilor întrate la comitetul central cu 15 zile înainte de adunarea generală şi

10.) Alegerea uneĭ comisiunĭ constătătóre din 3 membri pentru verificarea procesuluĭ verbal.

Blaş în 14 August 1900,

Georgiŭ Muntean preşedinte. **Nicolaŭ Pop** secret. II

Nr. 496—1900.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 şi 26 din statutele *„Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“* se convócă

adunarea generală ordinară

a Asociaţiunii la *Băile-Herculane*, pe zilele 9 şi 10 Septembre st. noŭ 1900, pe lângă următorul

Program:

Şedinţa I.

Duminecă în 9 Septembre st. n. 1900 la 11 óre înainte de amiazĭ.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunăriĭ generale.
2. Constatarea delegaţilor presenţĭ.
3. Raport despre activitatea comitetuluĭ central în anul espirat.
4. Alegerea comisiunilor:

a) pentru examinarea raportuluĭ general;

b) pentru examinarea raţiociniuluĭ pe anul 1899 şi a proiectuluĭ de budget pentru pentru anul 1901:

c) pentru studiarea proectuluĭ de regulament despre înfiinţarea secţiunilor sciinţifice şi literare, înaintat spre aprobare;

d) pentru înscrierea de membri şi încasarea taxelor.

5. Propunerĭ eventuale.

Şedinţa II,

Lunĭ în 10 Septembre st. n. 1900 la 10 óre înainte de ameazĭ.

Ordinea de zi:

1. Rapórtele comisiunilor exmise în şedinţa prima.
2. Propunerea relativ la inactivarea secţiunilor sciinţifice şi literare.
3. Fixarea loculuĭ pentru proxima adunare generală.
4. Disposiţiunĭ pentru verificarea proceselor verbale.
5. Închiderea adunăriĭ generale.

*

Disertaţiunile se vor ceti în o şedinţă specială, ce se va ţinĕ Duminecă în 9 Septembre n. la órele 3 p. m.

Se observă, că eventualele disertaţiunĭ şi propunerĭ aŭ să fie presentate în scris presidiuluĭ Asociaţiunii (în Sibiŭ, Strada-Moriĭ Nr. 8) cu 8 zile ér eventualele interpelaţiunĭ cu 3 zile înainte de adunarea generală.

Din şedinţa comitetuluĭ central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“, ţinută în Sibiŭ la 9 August 1900.

I. M. Moldovan m. p., preşedinte **Nicolaŭ Togan** m. p., notar.

Avis.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“ îşĭ va ţinĕ adunarea generală în anul acesta în Băile Herculane în zilele de 9 şi 10 Septembre n. Comitetul ce s'a instituit pentru aranjarea festivităţilor împreunate cu acésta adunare are onóre a încunosciinţă pe P. T. Public, doritoriŭ de a participa la adunare despre următórele:

1. Primirea oficială a comitetuluĭ central la gara Băilor Herculane se va face Sâmbătă în 8 Septembre la óra 1 d. a. Programa detaiată despre decursul adunăriĭ se va publica maĭ târziŭ.

2. Taxa de odae cu un pat pe zi este de la 1—5 cor. De fie care pat separat 80 fil. Pentru lumina electrică se plăteşte 10% din taxa cameri. Serviciul de persónă 30 fil. de 2 persóne 60 fil. de maĭ multe persóne dintr'o odae 1 corónă.

3. Toţĭ óspeţii veniţĭ la adunare vor avea la 3 restaurante reducere de 25% din preţul mâncărilor.

4. Taxa uneĭ birje pentru 4 persóne de la gară până la Băile Herculane este 2 coróne.

5. Óspeţiĭ veniţĭ la adunare vor beneficia de aceste favorurĭ şi după adunare orĭ cât timp ar petrece în băĭ.

6. Pentru bilete de călătorie şi incortelare cu preţurĭ reduse, pe cum şi pentru participare la escursiunĭ a se adresa Domnuluĭ Dr George Vuia medic balnear în Herkulesfürdő cel mult până la 31 August st. n. Ofertele în banĭ şi taxele de membru sînt a se trimite casaruluĭ Dl N. Nestorovici tot acolo.

Băile Herculane 10 August 1900.

Pentru comitet:

Ilie Curescu v.-pr. **Dr Petru Barbu** secretar.

NOUTĂŢĬ.

Mâne întrégă ţara serbéză cu multă bucurie aniversarea a 70 a nasceriĭ Maĭestăţiĭ Sale Împĕratuluĭ-Rege Francisc Iosif I. Luăm parte şi noĭ la acéstă veselie generală dorind din inimă Augustuluĭ Cap al monarchieĭ austro-ungare viaţă îndelungată şi fericită spre bună starea şi înflorirea popórĕlor de sub sceptrul Seŭ. La mulţĭ anĭ!

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. În ziua Sfinţilor Apostolĭ, hramul bisericiĭ nóstre, când am serbat şi amintirea ducentenariuluĭ sf. Unirĭ, dl notar cercual *Ioan Vassiu* şi soţia sa *Roma Victoria n. Lucaciŭ* ne-a dăruit o sf. Evangelie ediţia nóuă, în preţ de 110 cor. Pentru acéstă faptă, subscrisul, în numele curatoratuluĭ, aduc viile mele mulţumite donatorilor, poftindu-le de la Dumnezeŭ viaţă lungă şi fericită. Merişor, diec. Lugoşuluĭ, *Isidor Saturn*, preot gr. cat.

Din archidiecesă *Gerasim Vana*, absolut al seminariuluĭ central din Budapesta, a fost numit subprefect la convictul de băieţĭ din Blaş.

Consistoriul plenar. Pe Mercurĭ în 15 crt. a fost convocat consistoriul plenar archidiecesan. A fară de membriĭ din centru, aŭ maĭ luat parte la şedinţă protopopiĭ: *Dem. Cutean, Iuliŭ Montani* şi *Dr. Seb. P. Radu şi viceprot. George Bărbat, Ioan Horşia şi Stef. Sándor.* În acest consistor aŭ fost primiţĭ în internatul de băieţĭ 110, din 139, concurenţĭ, concursul la internatul de fetiţe a rĕmas deschis. În seminariul teologic aŭ fost primiţĭ 22. tinerĭ, din acestia *Ioan Aghîrbicean*, destinat pentru seminariul central din Budapesta, ér *Iuliu Moldovan*, pentru colegiul din Roma. — Tot atuncĭ s'aŭ declarat de vacante 33 stipandiĭ din diferitele fondurĭ arhidiecesane, pentru ocuparea cărora s'a deschis concurs până la ziua de 12 Sept. n. —

Sfinţire de biserică. Curatoratul bisericeĭ gr. cat. din Cheşeiŭ împreună cu poporul român al parochieĭ învită la serbările sfinţiriĭ bisericiĭ ce se vor ţinĕ la 2 Sept. n. Tot atuncĭ va fi petrecere cu dans aranjată de tinerimea academică română din jur sub patronajul Dluĭ Dr Teodor Mihali şi Dneĭ Viorica Mihali. Venitul curat e destinat pentru biserica gr. cat. din loc.

Hymen. *Alesandru A. Moldovan*, cleric abs. şi *Paulina Cheresteş*, îşĭ vor serba la 28 Aug. n. cununia lor în biserica gr. cat. din V.-Sântióna.

Procese de pressă. De o dată şi „Tribuna“ şi „Fóia poporuluĭ“ aŭ procese de pressă, Redactorul Dl Andreiŭ Balteş a fost citat pe 17 crt. pentru „Tribuna“ şi pe 22 pentru „Fóia poporuluĭ“. Să vede, că trăim în era nóuă.

Şcólă românéscă în Istria. Dieta provincială a adoptat propunerea de a se ridica o şcólă românéscă în Suşneviţa, dar cu limba de propunere germână. La tot casul ar fi de dorit, să fie numit învĕţător un ast fel de individ, care poşede perfect limba românéscă, atât dialectul istrian, cât şi cel dunărean, căcĭ alt cum succesul şcóleĭ va fi nul.

Convocare. Despărţ. Mediaş al Asociaţiunii îşĭ va ţinĕ adunarea cercuală în Mediaş la 2 Sept. n. Tot în aceea zi se va ţinĕ şi adunarea generală a Reuniuneĭ femeilor române din Mediaş în acelaşĭ local.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntului Augustin.

– Schiță istorică-culturală –

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

(Continuare.)

VI.

Se pare, că la 374 a întrat Augustin în novițiatul manicheismului. Vom vedé mai târziŭ, că din ce causă nu s'a ridicat nici o dată mai sus, și pentru ce n'a ajuns gradul aleșilor saŭ a preoților acestei eresii. De o cam dată însĕmnăm numai atâta, că în acésta sectă el aduse cu sine zĕlul, sinceritatea și pasiunea ce o avea tot de una în căutarea adevĕrului, însușiri cari de altmintrea numai spre onóre și mântuire îi puteaŭ servi în mijlocul erorilor ce-l încunjuraŭ. A devenit apostolul manicheismului, lățindu-l în cercul sĕŭ. Pe catolici îi provoca la dispute, pe cari aceia le primiaŭ și cari spre nenorocirea lui se finiaŭ tot de una cu gloria lui, drept aceea acest succes i-a făcut inima și mai încredută și în urmă i-a aruncat-o în periclul cel mai mare a ereticilor, în vîrtejul nesupunerii și a cerbicoșiei. [1])

E superfluŭ a spune, că Augustin nicăiri nu a cules atâtea victime, ca între amicii și conșcolarii sĕi. [2]) În scurt timp s'a alăturat la el acel cerc frumos al amicilor sĕi, pe care și l-a făcut atât de credincios prin delicateța sufletului, farmecul escelent a inteligînții și a conversației și prin alipirea sa înfocată. Pe Romanian îl cunóscem deja; mai târziŭ vom cunósce pe rĕnd și pe cei alalți amici ai sĕi: pe blândul și nevinovatul Alimpiu, pe tinĕrul Nebridiŭ cel de un naturel minunat și pe Honorat, pe care și amintirea adevĕrului îl făcea să trăsară. O! cu ce căldură i-a mai iubit Augustin și cu ce cuvinte frumóse se esprima despre fericirea traiului din societatea lor „Flecării, rîsete, preveniri împrumutate și binevoitóre, lecțiuni plăcute, glumiri împreună și respectări împrumutate, câte o dată puțină diferință de idei, fără de nici o ură, ca și când omul se sfarmă cu sine însu-și și care contrarietate mai mult înfromsĕțéză înțelegerea continuă, instrucții împrumutate, dorul nesuportabil după cei depărtați, primirea voiósă a celor sosiți, unirea spiritelor, contopirea lor prin atari și alte asemenea espresiuni ale inimei iubite și iubitóre prin tot atâtea schintei înflăcărate, cari se arată prin ochi, limbă, buze și prin mii de guguliri.“ [3])

Étă ce inimă avé Augustin! Iubia mult și asemenea era mult iubit, el esercia asupra amicilor sĕi o putere așa de mare în cât cei mai mulți aŭ părăsit cu el Africa și i-aŭ urmat la Roma, Milan, Ostia și pretutindenia. Dacă îl cunóscea o dată cine va, nu mai putea trăi fără de el. Cum să nu-i fi putut seduce așa dară și la eróre? Și durere, aceia mai toți aŭ cădut: Alimpiu, Honorat, Nebridiŭ, însuși Romanian și încă un alt june amic de ai sĕi, a cărui nume e necunoscut, și a cărui mórte a stors numai de cât cele mai ferbinți lacrimi din ochii lui Augustin.

[1]) De duabus animabus c. IX.

[2]) Aug. ad Prosperum et Hilarium lib. II. cap. XV. Confess. lib. IV. cap. I. și lib. III. cap. 12.

[3]) Confess. lib. IV. cap. 8.

Monica vigila, urmăria pe fiul sĕŭ, cu o atențiune mult mai mare, de cât ca acela să fi putut ascunde dinaintea ei ceva mișcare sufletéscă a sa. Ochiul mamei sale deja observase, că în inima lui Augustin după învingerea pasiunilor a urmat decădința credinții, dar într'un timp era plină de speranță, căci prin cetirea lui Hortensiŭ s'a trezit éră-și în sufletul fiului sĕŭ iubirea de adevĕr și disgustul de lume, totuși disprețul, cu care Augustin a aruncat de la sine Scriptura, încrederea îngânfată în sine, însuși despretuirea auctorității bisericesci, aŭ umplut-o de cea mai mare îngrijire, presimțĕnd o nóuă crisă. Crescerea pasiunilor sĕlbatice în inima lui Augustin o urmăria cu atențiune, ca și mama, care stând pe țĕrmure, vede pe fiul sĕŭ în mijlocul valurilor fiorósă și aude, că vîntrelele să sfîrtică, lanțul ancorei să rumpe, prevede naufragiul inevitabil: sub greutatea neputinții sale se cufundă în durerea s'a nemĕsurată.

Dar cine ar putea descrie durerea și uimirea Monicei, când după atâția pași greșiți aude pe neașteptate, că Augustin și-a negat publice credința; când familiile lui Alimpiŭ, Romanian și a acelui tinĕr amic mai sus amintit, tóte din Tagasta, îi vorbiaŭ între lacrimi despre zĕlul și încăpățînarea, cu care fiul ei se alipia de o eresie.

Augustin cércă o asemĕnare, cu care să pótă face înțelésă durerea mamei sale și după ce în mii de chipuri repețesce, că lacrimile mamei sale nu-i dedeaŭ liniște, nu-i dedeaŭ pace, că în abundanța lor sĕmănaŭ cu un rîŭ, că acele aŭ umplut tot pămîntul; nemulțămit cu aceste asemĕnări nepotrivite, caută altele mai bune, și nu află alt ceva de cât durerea mamei, care și-a perdut pe unicul sĕŭ fiŭ. „Mama mea, serva Ta credinciósă m'a deplâns pe mine mai teribil, de cât cum plâng mamele la coșciugul copiilor lor. Pentru că credința sufletéscă a ei, care o primise de la Tine, m'a vĕdut mort.“ [1])

Monica însĕ audĕnd acésta veste înfiorătóre nu s'a mulțămit numai cu lacrimile. Acestea aŭ putut fi de ajuns atunci, când lui Augustin îi era numai inima morbósă, dar consciința-i tot mai trăia între ruinele aceleia și splendórea credinței lumina ca o radă în sufletul lui și până când Monica mai putea spera, dar apoi acum, când Augustin nu numai că vĕtăma pe Dumnezeŭ prin crimele sale, ci rumpĕndu-se de Isus Christos și biserica Lui l'a și negat, — lacrimile nu-i mai puteaŭ fi de ajuns. A sosit óra, în care pentru mântuirea fiului sĕŭ trebuia să se folosésca de tótă puterea, cu care a înarmat Dumnezeŭ pe o mamă.

Cu începutul feriilor Augustin s'a reîntors în Tagasta. Monica a așteptat sosirea fiului sĕŭ, ca să se convingă în persónă despre apostasia aceluia, fiind că tot nu putea crede, că Augustin să pótă comite un pĕcat atât de infam, și ca tóte mamele, spera în contra speranței.

Când însĕ ilusiunea a dispărut și Augustin s'a reîntors în casa părințéscă, ca un apostat îngâmfat, după primul cuvînt eretic, ce-i scăpa din gură, — o, datorință grozavă a mamelor creștine! — Monica indignată, încă și mai greŭ vĕtĕmată l'a atacat în dată. Ea s'a simțit vĕtĕmată în cel mai gingaș și mai profund simțĕmînt al inimei sale. Iubirea sa față de Dumnezeŭ, alipirea de Biserică, gingășia sa față de fiul sĕŭ rĕtăcit, frica că-l va perde pe vecie și gróza de pĕcat, se uniră în sufletul ei și o răpiră spre cea mai frumósă faptă a energiei creștinesci, spre o faptă fără părechiă în istoria sfinților. Monica l'a alungat de la casa sa, i-a spus verde, că nu-l va suferi nici la masa, nici la casa sa, și blăstĕmând blăstĕmăția, cu care a dat mână, plină de acea mânie sublimă, care o mână atotputernică o dă mamei, a demândat ca să-i părăséscă casa și mai mult să nu-și mai pună acolo piciorul. O atare poruncă nu póte fi neascultată. Augustin s'a dus cu capul plecat la Romanian.[1]) Acésta, fără îndoiélă, e o necesitate crudă. Și multe mame, de nu le-ar veni Dumnezeŭ imediat în ajutoriŭ, după o atare durere nu ar mai trăi nici un moment. Ast fel a fost și starea Monicei. Simția că inima i-s'a sdrobit de tot. Dar nu mai când Augustin a părăsit-o, a simțit ea într'adevĕr, cât de tare îl iubesce, și că nici o zi nu póte trăi fără de el: sentimentul de mamă éră-și i-s'a trezit în inimă, cădů în genunchi, lăsă curs liber lacrimilor și se rógă lui Dumnezeŭ pentru ajutoriŭ. [2])

[1]) Confess. lib. III. cap. 9.

Dumnezeŭ o ascultă, pentru că puțin mai târziŭ, probabil în nóptea acestei zile grozave, când după atâta ostenélă a ațipit pe un moment, i-s'a arĕtat o visiune, care o liniști puțin și-i redede speranța.

I-se părea, zice Augustin, că stă pe o scândură îngustă, și de ea se apropia un june încunjurat de lumină, zimbind vesel, pe când ea era tristă și nĕcăjită. Junele o întrebă despre causa durerii și a lacrimilor sale, voind a o instrua, pe cum se îndatina și nu a învĕța de la ea.

Mama mea îi spuse, că e nĕcăjită pentru perderea fiului sĕŭ; la ce junele o îmbărbătă și o admonià, să privéscă și să vadă, că unde e ea, acolo-s și eŭ. Și când mama mea după acésta admoniare a privit în jur, m'a vĕdut și pe mine lângă ea pe scândura cea îngustă. „De la cine vine acest vis, cu care o ai mângâiat pe ea“ esclamă Augustin „de la cine-și aŭ originea tóte acestea, dacă nu de la Tine, care i-ai ascultat rugăciunile inimei sale?“ [3])

Ca inspirată a alergat Monica la Romanian, a căutat pe fiul sĕŭ și i-a enarat, ce a visat. În lacrimile ei lucia bucurie. Augustin a cunoscut sinceritatea mamei sale, a ascultat serios enararea visului, și înmediat a început a-i interpreta în favorul sĕŭ. După părerea sa visiunea însĕmnă, că óre când va și Monica va fi acolo, unde se află el. „Nu, nu așa, rĕspunse sfînta mamă, — tinĕrul nu a zis: Unde e el, acolo eșci și tu, ci unde ești tu, acolo e și el.“ [4]) Plină de speranță și în convingerea, că Dumnezeŭ îi va reda pe Augustin, după ce l-a deplâns destul și acusându-se pe sine cu umilință, că nu se scie ruga și sacrifica de ajuns, și-a revocat porunca cea durerósă pentru ambii, și fiului sĕŭ éră-și i-a dat loc în casa și la masa sa.

Tóte aceste s'aŭ întîmplat prin Septembre anul 374. Nu mult după aceea Augustin, împliniud studiile, a părăsit Cartagena. Înainte însĕ de ce ar fi fost aplicat la judecătorie, unde îl îndruma dorința și capacitatea sa, éră-și s'a reîntors în Tagasta, unde a deschis un curs public de gramatică. [5])

Dar durere, Augustin nu s'a reîntors numai singur, și de și Monica și-a revocat porunca, totuși cu o ast fel de suită nu s'a putut aședa și locui la mamă-sa; a primit așa dară ofertul marinimos a lui Romanian, și pe timpul, cât a instruat în Tagasta, s'a aședat în una din căsile aceluia. Mai mult însĕ petrecea la Monica, pentru că atâta îl iubia, în cât îi causa durere, dacă și numai într'o zi nu-l putea vedea! De altmintrea Augustin în ciuda pasiunilor și a eresiei sale pertenace, — era cel mai delicat, cel mai ascultătoriŭ și cel mai respectuos fiŭ.

Între ei nu s'a întîmplat nici o dată sfadă, pentru că ambii o încunjuraŭ cu mare

[1]) Augustin: Contra Acad. lib. II. c 2.

[2]) Confess. lib. III. cap. 9.

[3]) Tot acolo.

[4]) Tot acolo.

[5]) Possidius, Augustini vita.

grije. Augustin din respect faţă de mamă-sa, Monica pentru că acesta-i era principiul, şi pentru că cu deosebire faţă cu fiul sĕŭ spera mai mult de la rugăciuni, de cât de la dispute sciinţifice. „Până când eŭ mĕ tăvăliam în tina iadului şi în întunerecul minciunii“ zice Augustin, „acéstă vĕduvă curată, pie şi trézǎ, aşa cum îţi place Ţie Dumnezeul meŭ! în speranţa sa neînfrântă, în plângeri şi suspine neostenită, nu înceta a se ruga pentru mine cu lacrimi în tótă óra. Rugăciunea ei a ajuns ce e drept înaintea feţei Tale, dar pe mine (fiind că nu sosise încă óra mântuirii) m'ai lăsat a mĕ tăvăli în tină şi a pipăi şi mai de parte prin întunerec.“ [1])

Dar deşi Monica s'a reţinut de la ori ce dispută temêndu-se în umilinţa sa, că n'ar putea învinge pe fiul sĕŭ, şi nevrênd în inima sa fragedă a-l vĕtăma fără de motiv, totuşi ea cerceta ómeni de aceia, despre cari credea, că cu puterea auctorităţii şi a sciinţei lor vor puté influinţa asupra spiritului fiului sĕŭ; îi cerceta şi ruga cu cel mai mare zel, ca să începă dispută cu Augustin, şi să-i convingă despre adevĕrul şi frumseţa credinţei catolice.

(Va urma.)

Afurisitul.

De Carl May.

III.

(Continuare.)

Am făcut o descriere detaiată. La sfîrşitul acesteia am amintit pe cei doi călăreţi ce i-am vĕdut lângă Urumgili şi cari credeam că eraŭ cei doi arnăuţi. M'a ascultat cu atenţiune, a cetit încă o dată tenbihul, apoi zise:

„Povestirea ta şi acest tenbih documentéză totul. Un bărbat, căruia valiul din Engyrijeh îi încredinţéză o sumă aşa mare de bani, nu póte fi blăstĕmat. Voiŭ chema pe eremitul.“

El făcu sĕmn unuia dintre poliţiştii ce ne însoţiră. Acesta se depărtă şi după câte va minute aduse cu sine pe colonelul. La vederea nóstră să repeḑi mai întâiŭ asupra fiului sĕŭ, îl lovi în fáţă cu mâna dréptă — stânga era legată — şi strigă:

„Afurisitule, apostatule câne, care jefuesci pe tatăl tĕŭ! Allah se te zdrobească! În cóce cu banii mei! Unde-i aveţi? Î-aţi împărţit între voi!“

Apoi sări spre mine, se opri dinaintea mea şi arĕtându-mi pumnul, strigă:

„Trădătorule, mincinosule, ucigaşule, în dată se spui, unde-s banii, căci de nu, s'a isprăvit cu tine! A fară staŭ sute de peregrini, cari, dacă nu mărturisesci, te vor sfâşia!“

Se înţĕlege că nu i-am rĕspus; în locul meŭ îl apostrofă cadiul:

„Linişteşte-te, cap sec! Acest effendi este un învĕţat renumit din Franchistan, dar nu hoţ. El posede încrederea renumitului nostru Said Caled Paşa, şi nici prin minte nu-i trece, a se atinga de piastrii tĕi!“

„El este; o sciŭ sigur!“ rĕspunse furibundul. „A vroit să mĕ puşce, m'a nimerit înse numai la braţ. Glonţul mi-a trecut prin carne şi s'a oprit în părete; l'am adus cu mine. Şi încă ceva mai am, a nume un martor, carele póte documenta, că acest câne creştin din Franchistan a avut în buzunar o mulţime de bani, cari aŭ fost ai mei.“

Cadiul îl sîli să descrie încă o dată faptul, în presenţa nóstră. Un ceas după depărtarea nóstră, el merse la culcare, după ce mai întâiŭ numĕră banii înaintea soţiei sale şi îi aşeḑă într'o casseta. Acéstă cassetă era aşeḑată între el şi soţia sa, pe tapetul de durmit. Puţin după ce a adormit, a fost trezit prin un sgomot; el pipăi după cassetă şi atunci prinse braţul unui bărbat, care vroia să fure casseta. Se născu o luptă, cu care ocasiune se dovedi că eraŭ doi hoţi. Unul fugi cu casseta; celalalt ţinea pe bĕtrânul, fugi apoi şi el, ér când se simţi urmărit, cu un glonţ de piştol răni pe colonel, reţiuêndu-l ast fel de la urmărire. Hoţii de bună samă aŭ sărit peste zid şi prin gratiile ferestrei l'aŭ vĕdut numĕrând banii. Uşile casei n'aveaŭ zaruri; ca să pótă întra înlăuntru, aŭ trebuit să ucidă cânii.

Eremitul arĕtă glonţul turtit; era un glonţ de piştol, dar nici eŭ nici chysracdar-ul n'aveam piştóle. Martorul era peregrinul acela, care ne-a insultat la luntre. Spusele sale în loc de a ne strica, ne-aŭ fost folositóre căci prin acele documentarăm, că pe timpul jefuirii eram deja de mult din colo de riŭ. Cu tóte acestea bĕtrânul rĕmase pe lângă părerea sa. El jura, că noi sîntem hoţii, cadiul înse îl provocă să se departeze. Când înse el cu tóte acestea continuă a mĕ insulta, cadiul îl ameninţă cu arest şi cu bastonada, dacă mai scóte încă numai un cuvînt vătĕmător contra mea; de aceea acum îşi descărcă tótă mănia numai asupra fiului sĕŭ, pe carele cadiul nu-l apĕra; acest din urmă nu grăi nici un cuvînt chysracdar-ului; pentru el, mohamedanul strict credincios, „afurisitul“ nici nu esista.

„Sabbi blăstĕmat, ai jefuit şi furat pe tatăl tĕŭ!“ strigă bĕtrânul, lovind în faţa pe fiul sĕŭ şi scuipându-l. „Allah parcealamah — Allah să te zdrobéscă. Nu sciŭ, dacă voiŭ avea parte de cer, căci tu eşti fiul meŭ şi mi-ai răpit fericirea vieţii eterne şi deliciile paradisului. Satana să te înghită!“

În modul acesta îl înjură timp mai îndelungat. Chysracdar-ul era arestat şi nu-i era permis a se departa; ca fiŭ nu vroia să atace pe tatăl sĕŭ şi ast fel trebuia să sufere tóte insultele acestuia. Cadiul nu întrevenia; din contră îi causa bucurie pedeapsa ce trebuia să supórte apostatul. Pentru mine înse era prea mult. Mĕ ridicaiŭ şi vîrîndu-mĕ între tată şi fiŭ, strigaiŭ celui dintâiŭ:

„Acum taci! Tóte lucrurile cu cari învinovăţesci pe fiul tĕŭ, să referesc şi la mine. Ori vroesci să cer ajutor de la cadiŭ, carele este silit să mĕ asculte?“

Acésta avu efect. El se întórse de către fiul sĕŭ spre mine şi rĕspunse:

„Da, aci trebue să tac, pentru că ochii justiţiei sînt orbiţi; dar Allah va judeca între mine şi între voi, şi încă astăzi. Allah parcealamah — Allah să vĕ zdrobéscă!“

După aceste să depărtă, şi încă la timp potrivit, de óre ce cadiul se simţia tare vătĕmat prin ultimile sale cuvinte, înse îl lăsă totuşi să mérgă, fără de al pedepsi. Cadiul îşi ţinu de datorinţă să-şi ceară scuzele că ne-a conturbat, şi o făcu acésta într'un mod aşa de oriental, în cât numai după o óră am fost concediaţi.

Într'aceea eremitul făcu tot posibilul ca se aţiţe mulţimea din a fară, contra nóstră. Când păşirăm în curte, am fost primiţi cu înjurături. Nu puteam cuteza să eşim pe pórta dinainte; sgomotul de a fară ne spunea, ce ne aşteptă. De aceea ne întórserăm înapoi spre uşa prin care am întrat înlăuntru. Am şi ajuns la ea; dar mulţimea agitată din curte să ţinea în urma nóstră şi când eşirăm în strada din dos, vĕḑurăm la drépta o grupă care ne aştepta şi venia asupra nóstră cu un sgomot oribil. În frunte eraŭ — ambii mei arnăuţi! La stânga calea era liberă. Am fugit în direcţiunea acésta, pentru că evident, trebuia să ne refugiăm, dacă nu vroiam a fi ucişi.

„Opriţi pe necredincioşii, afurisiţii!“ striga plebea ce năvălia în urma nóstră. În curênd ne întîmpină o a dóua grupă; atunci ferirăm cu grabă într'o stradă laterală şi tot ast fel, persecutorii după noi, până ce în fine totuşi ne succese ai duce în rătăcire. Atunci ne-am oprit, spre a rĕsufla. Ne aflam în capĕtul sudic al oraşului, locuitorii căruia, după strigătul ce audiam în tóte părţile, steteaŭ cu toţii gata, să ne prindă.

„E imposibil, ca să vĕ reîntórceţi,“ zise consulul. „Urcaţi-vĕ sus la capelă; acolo sînteţi în siguranţă. Vĕ voiŭ însciinţa, când să veniţi de acolo. În oraş este rĕscólă formală şi duc gróză pentru cei alalţi catolici. Voiŭ incerca să ajung acasă, spre ai avisa.“

Aşa dar ne-am despărţit; eŭ şi chysracdar-ul, carele cunoscea cu deamĕruntul împrejurimile oraşului, ne urcarăm pe munte în sus, unde după tufişurile ce steteaŭ acolo aflarăm scut sigur.

(Va urma.)

Posta redacţiunii.

On. *mb.* Am primit, vĕ mulţumim.

On. *V. C. în S.* Pentru aşa ceva adreseză-te la Tipografia „Aurora“ în Gherla. Salutări frăţesci.

Confratelui din B. Mulţumită pentru celea împărtăsite. Am cetit şi noi în „Magyar Szó“ articlul despre iubileul unirii, dar nu merită să ne ocupăm cu el. Sînt atâtea minciuni, atâtea prostii, cât mult ne mirăm, cum de autorul lui nu e internat în ospiciul de pe Lipotmező. E regretabil, că în chipul acesta să trage pe sfóră opiniunea publică magiară şi că nu să află nici un magiar cu minte, care se aducă la ordine pe ast fel de înşelători. Salutare!

On. *Enea P. Bota,* Şard. *George Trăila* Timişora, V'am prenotat.

On. *I. T. în C.* Ziua nu s'a statorit încă definitiv.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

---

[1]) Confess. lib. III. cap. 11.

Nr. 4298—1900. (27) 1—3

Escriere de concurs.

Până la 12 Septembre n. 1900 se escrie concurs pentru următórele stipendie din fundaţiunile archidiecesane:

I. *Din fundaţiunea Şuluţană.*

Un stipendiŭ de 800 cor. folosit de Ioan Băgăian, candidat de profesor. Stipendiul e destinat pentru tinerii, carĭ învaţă dreptul orĭ medicina la o universitate din a fară de patrie; *dóuĕ stipendiĭ de câte 400 cor.* folosite de iuristul absolut Corneliŭ Bardoşy şi de iuristul Ioan Moga, care a repausat, amêndóuĕ destinate pentru iuriştĭ la universitatea din Cluş; *dóuĕ stipendiĭ de câte 200 cor.* folosite de gimnasiştii absoluţĭ Ioan Agârbicean şi Iuliŭ Moldovan, destinate pentru gimnasiştĭ în clasele superióre; şi *un stipendiŭ de 120 cor.* destinat pentru gimnasiştĭ din clasele inferióre, folosit de cadetul absolut Victor Domşa.

Doritoriĭ de a obţinè vre unul din stipendiile de maĭ sus aŭ să întrunéscă următórele condiţiunĭ:

1. Că sînt românĭ gr. cat. miserĭ, născuţĭ în Transilvania;
2. că pe lângă purtare morală bună aŭ din studiĭ calculĭ de eminenţă;
3. dintre concurenţĭ vor avè preferinţă, carĭ vor putè dovedi, că sînt consângenĭ cu piul fundator, spre care scop trebue să producă atestat compus de respectivul oficiŭ parochial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă;
4. Concurenţiĭ să alăture la cererĭ testimoniŭ scolastic în copia autentică, carte de botez, atestat de paupertate, testimoniŭ medical, şi să numéscă expres institutul, la care şi unde vor continua studiile în anul scol. 1900/1901.

II. *Din fundaţiunea Vancea „Cassa archidiecesană“.*

Un stipendiŭ de 200 cor. destinat pentru gimnasiştĭ; *treĭ stipendiĭ de câte 120 cor.* destinate pentru elevĭ preparandialĭ în Blaş orĭ la altă preparandia română gr. cat. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane. Stipendiile din „Cassa archidiecesană“ se conferesc numaĭ pe anul scol. 1900/1901.

III. *Din fundaţiunea „Cipariŭ“.*

Un stipendiŭ de 200 cor. folosit de gimnasistul absolut Eugeniŭ Groze; şi *un stipendiŭ de 100 cor.* folosit de gimnasistul Leonte Cipariŭ, care nu şi-a legitimat progresul. Cererile aŭ să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

IV. *Din fundaţiunea David Br. Urs.*

Treĭ stipendiĭ de câte 200 cor. folosite de gimnasiştiĭ Ioan Dileriŭ, Ioan Aureliŭ Marilă şi Georgiŭ Pandrea. Concurenţiĭ aŭ se dovedéscă cu carte de botez, că sînt greco-catolicĭ născuţĭ în una din comunele arondate în comitatele Făgăraş, Sibiŭ şi Huniadóra, cu atestat medical, că sînt deplin sănătoşĭ, cu atestat de frecuentare, că sînt şcolarĭ în prima clasă a gimnasiuluĭ gr. cat. din Blaş, că aŭ purtare morală bună şi fac progres în studiĭ, şi că sînt saŭ pot fi susceputĭ în Seminariul junimeĭ gr. cat. române din Blaş.

V. *Din fundaţiunea „Papfalvi“.*

Un stipendiŭ de 240 cor. folosit de gimnasistul absolut Ioan Pop. Cererile aŭ să fie instruite, în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VI. *Din fundaţiunea „Tarţa“.*

Un stipendiŭ de 140 cor. folosit de iuristul Aureliŭ Tarta, carele n'a dovedit, că ce progres a făcut în anul scol. 1899/1900. Cererile să se intrueze ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VII. *Din fundaţiunea „Negruţiŭ“.*

Un stipendiŭ de 160 cor. folosit de studentul în technică Ioan F. Negruţ, care a renunţat la acest stipendiŭ. Cererile aŭ să fie intruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VIII. *Din fundaţiunea „Partenie Moldovan“.*

Un stipendiŭ de 80 cor. folosit de gimnasistul Ioan Voicu, care nu şi-a legitimat progresul. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

IX. *Din fundaţiunea „Cercul Orăştieĭ“.*

Un stipendiŭ de 80 cor. folosit de gimnasistul Vasilie Mircea Vaidean, care nu şi-a legitimat progresul. La acest stipendiŭ pot concurge numaĭ studenţĭ românĭ gr. cat., carĭ frecuentéză gimnasiul român gr. cat. din Blaş orĭ vre o academie de drepturĭ şi sînt născuţĭ în vre una din comunele următóre ale cerculuĭ Orăştieĭ şi a nume: Şibot, Orăştióra de jos, Balomir, Binţinţĭ, Beriŭ, Cióra, Vinerea, Orăştióra de sus, Grid, Ghialmar, Castĕŭ, Dâncu mic, Ocolişul mic, Totia mică, Costescĭ, Cudşir, Jeledinţĭ, Ludescĭ, Măgura, Martinescĭ, Bucium, Dâncu mare, Totia mare, Spinĭ, Pricaz, Petriniŭ, Pischinţĭ Repaş, Romos, Romoşel, Şebişelul vechiŭ, Sereca, Tămaşésca, Tărtăria, Turdaş, Turmaş, Vaideiŭ, Simeria. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

X. *Din fundaţiunea „Vajda“.*

Un stipendiŭ de 140 cor. folosit de iuristul Vasiliŭ Mus... care nu şi-a legitimat progresul. Cererile să se instruéscă ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XI. *Din fundaţiunea Ramonţai.*

Patru stipendiĭ de câte 630 cor. folosite de technicul George Voda, iuristul Onoriŭ Crucin şi candidatul de profesor Emil Sabo, carĭ şi-aŭ terminat studiile, şi de technicul Ioan Nistor, care nu şi-a legitimat progresul; *treĭ stipendiĭ de câte 168 cor.* folosite de iuristul Nicolau Pop, medicinistul Augustin Leményi şi farmacistul Iuliŭ Codarcea; *dóuĕ stipendiĭ de câte 126 cor.* folosite de gimnasiştiĭ absoluţĭ Ioan Irimiaş şi Corneliŭ Andrea. Cererile să se intrueze in tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XII. *Din fundaţiunea „Bobiană“.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 120 cor. folosite de iuristul Augustin Mircea şi de gimnasistul Aurel Maior, carĭ nu şi-aŭ legitimat progresul. Cererile aŭ să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XIII. *Din fundaţiunea „Klein“.*

Un stipendiŭ de 360 cor. folosit de iuristul Nicolaŭ Vlaicu, care nu şi-a legitimat progresul; şi *un stipendiŭ de 240 cor.* folosit de Traian Turcu, care a absolvat Academia comercială din Gratz. Cererile aŭ să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

Blaş, din şedinţa consistoriuluĭ archiepiscopesc de Alba Iulia şi Făgăraş ţinută la 15 August 1900.

Victor Mihályi
Archiepiscop şi Mitropolit de Alba Iulia şi Făgăraş.